

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promouenda, id equidem probamus. (Az általalak a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesöljük.)

XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 2-szer: szombaton este és szombaton este.	Előzetes a kiadói hivatalban és minden megyei postahivatalnál.	Felolvasó szerkesztő: BARABÁS ALBERT.	Előzetési ár: Egész évre . . . 5 ft — kr. Félévre . . . 3 ft 50 kr. Negyedévre . . . 1 ft 25 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilvántartó sorokat 50 kr. Többesrész-irányításoknál engedmény.
Előzetes nem adnak vissza.	Szerkesztőség és kiadói hivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.			

A stomfai választás.

Két képben kellene megörökíteni a stomfai választást. Az egyik vászonon, decemberi levegő szürkeségében, a fázó harmokként összeszoruló néppárti választók csoportja; kicéhezett szájalmas arcok, öszszegémberegett végtagok, de a szemekben a tanakus kitarítás villogása. Pár százan a csupasz földön hevernek: némelyiknek már kék az arca a hidegtől, s vágyó szemekkel tekintenek a távolba, hol vígan pattogó rözse lángja mellett katonák és csendőrök melegsznek. A választók karámját lovas huszárok őrzik, kezükben kivont kard, vállukon karabély. A háttérben Stomfa község körvonalai s az uton dülöngöző alakok, félrevágott sapkájukon a fehér tollal s zöld levéllel, melyre aranybetűkkel van nyomtatva: „Eljen Latkóczy Imre, a szabadelvű párt jelöltje.“

E kép czime volna: A stomfai választás.

A másik vászon már barátságosabb látvány lenne a szemnek. Verescsagin tonusa helyett Ferrarist kellene utánozni, ki megfestette „A tarokkparthiet a szabadelvű körben“. Kényelmes terem, hosszú zöld asztal, körülötte karosszékek, s a székekben hét elegáns öltözeti uri ember. A hét közül egy az asztalfőnél ül. Menyéthez hasonló, sovány arc, shylokszerű mosoly az ajkai körül. Ha jól megnézik, Hegedüs Sándorra ismernek benne. Előtte iratcsomók, a többi urnál szintén papíros, toll, irón, tenta. A levegőben kékesen gomolygó szivarfüst.

Ennek a képnek a czime lenne: A választás igazolása.

Wlassits miniszter ur, fösztesse meg ezt a két képet! Kiemelkedő mozzanata ez a liberális kornak, mely mandátumhoz juttatta önt, meg kollegáit. Hadd gyönyörködjék az utókor, mint bántak el a szerencsétlen néppárti választókkal 1895. december 5-én, s hadd lássák az unokák is, kik valának a IV-ik bíráló bizottság tagjai 1896. februárjában.

Öten közülük bátor férfiak, érdemes nevüket és arcukat megörökíteni. Hegedüs Sándor, Demkó Pál, Bornemisza Ádám, Rohonyi Gyula és Konkoly Sándor azok a derék urak, kik a stomfai gazságokra ráterítik a helybenhagyás palástját. A másik két alak ott a terem-

ben. Barabás Béla és Frey Ferenc, csak aféle staffage: nekik nincs szerepük ebben a gyalázatos komédiában. Akár ott se lettek volna: kettő öt ellen mit sem tehet.

Undor és felháborodás fogott el, midőn olvastuk ennek a bizottságnak a tegnapi tárgyalását. Hegedüs Sándort jól választották ki elnöknek: inkarnációját képezi ő a mai szabadelvű rendszernek. Alkotmányos és emberi jogokon ejtett sérelmek elbirálása jutott feladatul annak a képviselőnek, ki maga a megtestesült önzés, a ki hosszú közszereplése alatt csak a hatalom kegyét használja, hogy vagyont szerezhessen magának. Igazságszolgáltatást biztak arra a Hegedüs Sándorra, aki a kormány kegyéből benne van minden bankban, minden részvénytársaságban és vállalatban mint elnök, mint igazgató, mint igazgatósági tag. A „prezencz-márkák“ királya ítélkezik a belügyi államtitkár mandátuma fölött!

Nem a legkeserűbb ironia ez a választási biráskodás ellen? Ott fekszenek az akták, melyekből kitérnek, hogy a választási elnök brutális erőszakkal visszautasította az ellenzéki választók nagy tömegét; ott a bizonyítékok, hogy a választást célzatosan nyújtották hosszúra; hogy a szerencsétlen tót választók tanyája a szenvedések és gyötrelmek színhelye volt; ott a dokumentum, hogy a csendőrök, megyei és állami tisztviselők erőszakoskodtak: minderre Hegedüs Sándornak nincs más megjegyzése, mint az, hogy a bizonyítékok nem vétetnek figyelembe, mert ninesenek közjegyzővel hitelesítve.

Telát Magyarországon szabad megfosztani a választókat legdrágább polgári joguktól, szabad erőszakoskodni, szabad mandátumot lopni: a bírálóbizottság nem semmisíti meg a választást, ha csak a kérvény kifogástalanul nincs összeállítva. Mit nekik a bebizonyított tény, hogy Latkóczy Imre jogtalanul jutott mandátumhoz? — A mellékletek ninesenek közjegyzővel hitelesítve: ergo a választás törvényes és igazolandó. A Hegedüs Sándorcrok lelkiismeretét nem bántja a választóknak a gondolkodása, kik látván a törvénytelenység törvényesítését, majd ellenségeivé lesznek az országának, mely a vér-és pénzáldozatokért, miket a polgároktól követel, cseré-

ben elrabolni engedi az alkotmányos jogokat. Előttük csak egy czél lebeg: szolgálatot tenni a kormányznak, mely dusan honorálja állásokkal és protekcióival hűsleges szolgálait.

E sorok irásakor még ismeretlen előttünk a bíráló bizottság határozata. De abból, a mit eddig mutatott a tárgyalás, s az ítélkezők egyéniségéből következtetve, biztosra vesszük, hogy a választás megsemmisítését kérelmezők el lesznek utasítva. Az erőszakot megkoronázza a gazság. Mert igazolni ezt a mandátumot olyan gazság, melyre csak a szabadelvű párt képes.

Wlassits miniszter ur! Abból a pénzből, melyet a szépművészeti muzeumtól még nem loptak el a Pulszky Károlyok, festesse meg a IV-ik bíráló bizottság szabadelvű-párti tagjait.

(b. a.)

BELFOLD.

— **Értesítés.** Van szerencsénk tiszteltlettel tudatni, hogy a „Mit akar a néppárt“ c. röpiratunknak vend és vas-sopron-vidéki horvát nyelveken megjelent fordítását a szives megrendelőnek már szállküldöttük, miért is eszedzünk, tegyeszednének az illetők, ha netán meg nem kapták volna, arról az alulírt irodát mielőbb értesíteni. Ha akár még ok, akár pedig mások shajtanának a jelzett fordításokból, akárhány példányt küldünk bárminek és pedig díjtalanul, csak méltóztatás nélkül megrendelni. Budapest. 1896. február 20. A „Néppárt“ orsz. központi irodája, Budapest, VIII., József-körút 31/B.

— **A egyházak joga a vagyonszerzésre.** A kir. kuria febr. 1-én tartott teljes ülésében kimondotta, hogy az egyházaknak ingatlan vagyon szerzését tiltó, ugynevezett holtkézről szóló törvények nevezetesen az 1498. évi 55. és 62. az 1647. évi 17. és az 1615. évi 16. t.-cz. jelenleg a szokásjog és az ország magánjogi intézményeinek fejlődése következtében érvényességüket veszítették tekintendők. E kuriai teljes ülési határozat következtében a bíróságok valamennyi recipiált egyházzal szemben ingatlan szerzésére és az ingatlan telekkönyvi átíratására vonatkozólag nehézségeket jövőre nem fognak támasztani.

— **A liberális párt bukása,** írta egy conservativ. A szombati posta egy 69 oldalas füzetet hozott Bécsből, mely homlokán a fenti czimet viseli. Ki rejtőzik a conservativ képenyeg alatt, nem tudjuk; a szerző az előszóban azt mondja, hogy inkább szeret vadászni, mint politizálni, a melytől eddig aggodalmasan tá-

vol tartotta magát. A röpiratból azonban, futólagos betekintés után is látjuk, hogy az illető ismeri a hazai viszonyokat és helyes diagnózist állít fel. A bajok kutterrásául a liberalizmust jelöli ki, s a konzervatív politika szükségét fejtegeti. A néppártnak barátja, s propagandáját helyesli. A szélső balról nem akar hallani, ellenben Apponyit aposztrofálja, hogy álljon a conservatív párt alakulás élére. A sok eredetiséggel, s itt-ott figyelemreméltó eszméikkel megírt röpiratra még vissza fogunk térni.

— A politikus „ponozichterek”. A miskolci politikus-cizmadiákról már rég hallgat az ének, ellenben annál gyakoribban halljuk szerepelni a soproni ponozichtereket. Aki nem tudná, hogy micsoda fajzat ez, annak felvilágosításul annyit mondhatunk, hogy a soproni ponozichterek legközelebbi atyáinai a pozsonyi Krsaklubereknek. Többnyire jómódú, komoly viselkedésű nyárielpárok. kik a nyilvánosság előtt magyaroknak vallják magukat, titokban azonban német lapokat járatnak, s a városnál engedélyt szavatnak meg a germán Thalia vándor apostolainak. Időközben játszóak a szabadkőművesit, s mint gesztint adófizetők, kiknek legelőbb vágya egy kir. tanácsosi cím vagy egy icci-picci orlécska, vesztettül szabadulvők. Sopron városában tavaly óta valóságos epidemia lett a liberalizmus, s a jámbor ponozichterek este 9 órakor ültekre buzáván a hátszékük, reggelig másról sem álmodnak, mint a liberális pártot megmegtető ideákról. Tavaly sikerült feltűnést kelteniük azzal a kirándulással és botrányval, melyet Nagy-Czenken okoztak a Széchényi Béla grófnál való tisztelegés alkalmával, most pedig egy hatalmas ideával rukkoltak elő. A városi közgyűlés által feliratott intéznek a képviselőhához, hogy tegye lehetővé a telenő az obstrukciót. — Lám, lám, ki gondolta volna, hogy a Bánffy-kabinettért a ponozichterek feje fáj?! Gyöngéd lelkületüknek rosszul esnék, ha az ellenzék hozzányúlna a kisebbség szokatlan, de törvényes ellenállási eszközehez: az obstrukcióhoz. Szájkosarat szeretnénk tenni Ugronra s a többi ellenzéki szónokra, hogy ne kelljenkedhessenek a kormánygnak. A szabad-elví-párt kétségkívül örövendő fogadja a ponozichterek kezdeményezését, de a független polgárság, mely alkotmányos jogainak egyik biztosítékát látja a szólás-szabadságban, azt fogja felelni a jámbor soproniaknak: ne sutor ultra crepidam.

Nyilt levél

a „Szekefehérvár és Vidékénél” szerkesztőjéhez.

Nagyon természetes dolog, ha egy politikai lap ama politikai iránynak hódol, ama politikai kredót valja és hirdeti, s ama politikai felfogás

mellét harczra kel, melyet zászlójára irt s ha fölé telhetöleg mindent elkövet; — természetesen az írói tisztesség korlátain belül — hogy vallott elveit mások agyába és szívébe is átígye. Magam is körülbelül 12 éve szolgálom a házi hirlapiradalmat, igaz, hogy csak szűk körben, — s amíg csömört nem kaptam annak politikai váltófajától; nagy előszeretettel és lelkesedéssel irogattam politikai vezércikketeket is; de soha büntül nem tudtam be, ha valaki más politikai elveket vallva, velem a nézetegységet megtagdta, vagy ha politikai felfogását kissé érdes tönusban tartott érveléssel támogatta is.

De mindig elítéltem, s elítélem ma is a hirlapiradalom azon munkásait, akik egyenesen ama oltárt támadják meg, melyet kiki az ő Istenének emelt. Bántani, gunyolni valakit azért, mert katolikus, mert kálvinista, vagy mert zsidó? Hisz egyik sem tehet róla, hogy gyermekora óta azon vallásnak előnyeit és fényét hallja érintkezési körében emlegetni, a melyben felnőtt s így józannul senki sem csodálhatja, ha vallásához félt szeretettel ragaszkodik. Vastag lelkiismeret kell ahhoz, hogy valaki a szívek szentélyébe rabló kezekkel nyuljon be.

Ily szíptomák konstatálhatók a „Szekesfehérvár és Vidékénél” is. Mióta e lap kikerült Csitári ur szerkesztése alá, azóta nem jelent meg egy száma sem, a mely a katolikus közérzetet kiméletlen kezekkel ne érintette volna. Minden betűje lehel a gyűlöletet, s valóban nem lepne meg, ha címet változtatva „A katolikusok ostroma” nevet venné fel. Mi czéjja ennek? Hisz e lap politikai lap, a szabadelví (már mint szabadelví?) eszmék) egyik organuma és talán csak nem katolikus üldözö lap is?

Politikai lap, mondom, s ez ellen kinek mi kifogása lehetne? De hogy mily eredményt kíván elérni azzal a becusztatott iránynyal, amely az embert egyenesen a vallásáért bántja, azt megérteni nem tudom. ha csak az engesztelhetetlen katolikus gyűlöletre nem vezetem vissza. De, megkérem alásan! ezen irányban nincs sem jó izlés, sem politikai és hirlapírói okosság. Mert másokat a guny nyílával csak azért lövelni, mert katolikus köröket szervez, annak tagjává leszen, vagy ily gyűléseket végighallgat; oly összejöveteleket is megtámadni, amelyeken a politika még csak szóba sem jön s egyedüli céljuk az önképzés, a közművelődés, a találkozási pont megteremtése, azon ponté, mely ezt az üldözött kath. népet egy kézszorításra összehozza, hogy a szenvedések elviselésére megedze, mint volt pl. az

utóbbi fejevári gyűlés is, a püspök elnöklete alatt — kérdem, vajjon neves, vajjon csak kissé esiszolt lélekre val-e az ily összejövetelek miatt másokat az írónia fegyverével üldözni?

Nem uraim! Ezen eljárás nem menthető, s a legszelebbé kifejezés, a mivel itéletet mondog felette, az, hogy ezen harczmódort a legmelyebb megvételével kísérem. De nem vall okosságra sem, mert dobball nem szoktak verebet fogni, mert gorombáskodással nem lehet párhiveket szerezni, nem lehet elvbarátokat nyerni, vagy másokat kapacitálni. Ókos embert csak helyes érvekkel lehet meggyőzni; de durvasággal csak ellenszenvet ébreszthetünk.

Egy vallásfelekezetenk sem rója fel nevezett lap büntül, hogy gyűléseznek, — pedig tényleg gyűléseznek és ezt jól teszik — csak minket üldöz, ha ily hosszú szétvonás után kezét szorítunk. Hisz s nem tevék eddig! Csak most kezdünk a felosztató közönyből a cselekvés életére ébredni, csak most, miután látjuk, hogy nagy türelmünkkel sokan arczatlanul visszaéltek.

Nem mi alkottuk meg a katolikus köröket, hanem megalkotta azt az üldözöttetés hatása alatt az összetartás szükségének érzete, megalkották azt önök! Persze elfelejtették, hogy nem okosság martyrokat csinálni, mert a martyrotság nyomában apostolok támadnak. Most, hogy az alvó oroszlan megmozdult: a henczegő miniatür nagyságok megijedtek és a vasracon keresztül dorongütésekkél akarják megfélemlíteni. Elkéstek uraim! Gazdálkodhattak volna még sokáig, ha tulajga nem esnek. Most már lehetnek önök gorombák: a gorombaság meg soha sem ült diadalmi tori: gorombáskodhatnak, de azért meg fogják érni az elbukás fájdalmát is és még csak azzal sem vigasztalandhatják magukat, hogy e bukást mások idézték elő, hogy önhibájukon kívül estek áldozatul, vagy hogy e bukásba az erkölcsi elégtétel föl-emelő érzetet viszik magukkal!

En a „Sz. és V.”-nek évek óta voltam munkatársa. Örömmel voltam az! S ha nem osztom is politikai nézetét, maradtam volna továbbra is az, mert politikával ugy sem foglalkozom, az én terem a tárczarovat; — de mióta e lap szerkesztőt cserélt, mióta e lapnak ugy fognak előfizetőket, hogy az egyes ref. lelkészekhez egyik-másik tanácsbíró ajánló levelét csatolják szelid presszióul; de különösen, miután e lap oly nyíltan elárulja, hogy mennyire gyűlöl mindent, ami katolikus, azóta ugy érzem, hogy magamnak tartozom azzal, hogy a

TÁRCZA.

Kosár András szerencséje.

(A „Fejérmegyey Napló” eredeti tárczája.)

Czudar, emberfagyasztó téli fergegés üvöltött kiinn a csillagtalan éjszaka komor sötétjében. Éles északi szél pazarul szórta porrá a mezők havát s odacsapkodta az ablakok apró üvegtábláit, mintha a halál vigyorgásával zörgetne be: csak melegedjétek, majd kihültök itt alattam, a föld és a hó alatt.

Naggyuri palotákban az ilyen estét észre sem veszik. Az inasok meggyújtják a csillárokat; a légfűtéses folyosókon liberális cselédek zajtalan, diszkrét eleganciával sietnek el kaucsukcsőnyegeken: a méltóságos vagy kegyelmes asszony puha zsölyéjből boszankodik az ügyetlen friseur-manzelre, s a méltóságos vagy kegyelmes ur valamely szalonregény lapjait forgatva, finom szivarfüst mellett előtanulmányokon töri a fejét (néha a nyelvét is), hogy melyik vendégét milyen bókkal üdvözölje.

Hanem azoknak a szalmafödéses vályogkunyhóknak egyikében, melyek nyomorult lakói a méltóságos és kegyelmes paloták luxusára való kínzókat kiizzadják, büzös mécs gyöngye világa pislog; a bubos kemence szájánál ha-

lomra tolt parázs még elő-elő piroslik a ráborult hamutakaró alól, s kemény, testgyötrő falócán egy beteg parasztyerek álmodik nyugalomriasztó, erősvasztó lábzan.

— Apám meghalok én, didegi száraz ajkaival a gyermek. Mikor behordtak a tisztartót ur fáját, éreztem már, hogy szur valami a mellemben. A falunkban doktor sincs, se patika; tudom, hogy hozna apám, ha volna pénze. Látja kelmed, az édesanyám után a mi pénz maradt, jó volna orvosra, a mitől meggyógyuljak. Akkor is mondtam, hogy dugja el ki-gyelmed. Már most bemegetne érte az árvaszék urakhoz, ide adják, ha megmondja kend, hogy beteg vagyok.

— Bemegetye be, csak aludj édes fiam, felel a paraszt. Pitymallatkor bemegetye a város, b a délre itt lesz a doktor is, az orvos is. Nem lesz baj, meggyógyulsz, ugy tudják azt a városban. A zsidó doktor a Bód Gergelyék fiát is kigyógyította, pedig ugy-e, milyen daganat nőtt a nyakán.

S Kosár András — az özvegy zsellér — beburkolozott nehéz, fehér szürébe, csakugy vaczogtak a fogai. Isten tudja: mitől fázott inkább, a téli fagytól-e, vagy a beteg gyerekek lázas panasztól?

Odakinn még tovább üvöltött a fergegés.

Mikor egy-egy marék havat odavágott a rozoga ablakhoz, élesen füttyült be a hasitékon, sivitón, gunyosan rázva a szüette vén ajtót s ablak fáját: csak melegedjétek, majd kihültök itt alattam, a föld és a hó alatt!

Álmatlan, hosszú éjszaka után mégis csak virradni kezdett. Ugy hét óra tájban Kosár András megnézte a beteg fiát: aludt. Aztán megettette, megfőjte a Morzsit egy köcsög tejet odakészített a kemeczeapdkára a betegnek, a hizónak is vágott egy váluha való tallórépát, majd átment a szomszédba megkérni az öreg Kati nénit, hogy vigyázza a gyerekre, míg ő a városban jár patika, doktor után.

Az öreg Kati odaült a beteg ágya mellé, majd gondját viseli ő, míg a gazda odajár. Kosár András meg elindult be a városba. Lassan bandukolt, báránlybör süvegét egészen föleire huzta. A földet a frissen esett hó puha szőnyege vonta be s az utast egyetlen kerékvágás nyoma sem vezetete az ismert ösvényen. Közben nagyott sóhajtott, arra gondolt: talál-e doktort, a ki vele jőjön, meg hátha nem adnak pénzt, a min kocsiit fogadjon? Különben is méregdrágák lehetnek azok a kegyelmes, városi batárok, a mik csakugyan vigyázza hintálják előre utasaikat. Megszaporázta a lépteit, a fiu várja, sietni kell.

tiszteletpéldányt — amely egy katolikus emberre nézve sem lehet többé megtisztelő — a jövőben el ne fogadjam, hogy munkatársai közül kilépjek s így az utolsó pókháló-szálat is elszakítsam, mely ehhez a laphoz fűzött. Tudom, hogy ezzel a szakítással mit sem törődnek; de én ép e körülményből meritek megnyugvást.

Sáregres, febr. 21.

Ulein Ferencz.

Berlini bírák a rituális gyilkosságról.

Reánk, magyarországi keresztényekre nézve, szenzációs jellegű az a határozat, melyet a berlini törvényszék e napokban hozott egy Sedlatsek nevű szerkesztő ügyében. Az ügyészség a nevezett íróat a **garam-kis-sallói rituális gyilkosságról írott cikke miatt** állította a törvény elé, de a bíróság fölmentette.

Különösen látszik, de ezért igen természetesen, hogy a hazai liberális sajtó mélyen hallgat az esetről. Ha azt a német lapszerkesztők elítélik vala, hasábas tudósítások jelentek volna meg tárgyalásról. Így azonban tudomást sem vesznek róla, mert fölösleges a magyar közönség figyelmét felhívni, hogy vannak bírák, kik a rituális gyilkosságot sem tartják mesének.

Tekintettel, hogy a garam-kis-sallói gyilkosság ügye még most is nagy titokban folytatott vizsgálatnak tárgyát képezi, s hogy egy odaváló zsidó sajtópórt indított az eset nyilvánosságra hozója ellen, időszerűnek látjuk lap-társaink mulasztását, a berlini tárgyalás ismeretét illetőleg, röviden pótolni.

Sedlatsek az inkriminált cikkben ezeket írta:

Garam-Kis-Sallón, Magyarországon, a zsidók vért vették egy keresztény gyermeknek. Ilyen gaszágokra a zsidóknak minden évben szükségük van, hogy a zsidó istennek tetsző módon tarthassák meg nagy ünnepüket. Egy ártatlan keresztény gyermek megszártott vért porrá török, a rituális gyilkosság elkövetői pedig kis labdacsokat készítenek belőle. S e pilulákat aztán a rabbik részint husvétii borban old-

ják föl, részint pedig a husvétii kenyérbe vegyítik, hogy az egész közönség élvezhesen belőle.

Jóllehet a dolgokat, részletes adatokkal igazolva, Hans Deckert már 1891-ben könyv-alakban megírta, a berlini ügyészség az Alliance izraelite universelle befolyása alatt mégis porbe fogta Sedlatseket a „zsidó vallás gyalázása” miatt. Az államügyész a tárgyaláson egyebek közt azt fejtegette, hogy a zsidók istene ugyanaz az istenfogalom, mint a keresztény egyházé az ó-testamentumban, s tagadásba vette a vérvétel vádját. Ezzel szemben Sedlatsek a xanteni, damaszki és trienti pörök aktáira hivatkozva bizonyította, hogy fordultak elő rituális gyilkosságok.

A törvényszék, mely független gondolkodású férfiakból állott, fölmentette a vádlottat, kimondván, hogy „nyilatkozatai nem gyalázások és neki el lehet nézni, hogy hisz a rituális gyilkosságokban, mert a tudósok még nem egyeztek meg abban, vajjon a zsidók tényleg nem használnak-e keresztény vért?”

Ezen ítélet után kíváncsian várjuk a garam-kis-sallói sajtópör tárgyalását.

Mi lesz a városházával?

Bocsánatot kérünk, ha ezt a kérdést valaki indiskrétnak találná a város intéző köreiben. De ugy rémlik nekünk, hogy kötelességet teljesítünk, midőn meginterpelláljuk azokat, a kikre az ügy tartozik, a polgármestert és a városházépítő bizottságot: álljanak már elő valamely kész tervvel, s mondják meg, hogy mit csináltak eddig?

A budapest-lipótvárosi bazilika-templom építése óta nem jött létre nagyobb vajudások és halogatások után középület, mint a mi új városházunk. De mit is beszélünk létrejövésről? Hisz még a kezdetnél sem vagyunk: távol jövő bizonytalan köde takarja azt az időt, a midőn hozzáfognak a megépítéshez. Isten kedvező kegyelméből és az ezredéves ünnepség alkalmából sike-

reült a mai nemzedéknek megérnie a fontos pillanatot, hogy az új városház fölépítése, mint a millennium megünneplésének egyik momentum a, Havranek József polgármester indítványára, egyhangulag határozat tárgyává tétetett a törvényhatósági közgyűlés által.

A ki nem ösmeri a város történetét a legutóbbi évtizedről, kétségkívül meghatva gondol a merészen tervező és energikus polgármesterre, meg a hazafias lelkesedésben áldozatokra kész városatyákra. Mert nem bámulatra és tiszteletreméltó-e, hogy egy vidéki városka új városházát emelget magának. Csakhogy maradó emléke legyen a millenniumnak? Az eszme kipattan a polgármester agyából, a törvényhatósági bizottság lelkesedve magáévá teszi, s az új városháza megvalósul egy vagy két év alatt. A beköltözés talán két év múlva lesz, de az alapot, ó, azt bizonyosan lefoglalják tenni még a millenárius év folyamán.

Mondom, ezt hinné, a ki a január 27-iki közgyűlésen jelen volt, s nem ismeri a multak történetét. Mi azonban kénytelenek vagyunk a hódolat és elismerés helyett szemrehányással illetni azokat, a kikre az új városház fölépítésének ügye tartozik.

Jogunk van hozzá. A városház mizériái oly régiek és oly türelhetlenek, hogy azok megszüntetéséhez nem kellett volna megvárni a millenniumos esztendő és a l k a l m i n d i t v á n y gyanánt vetni föl az új városház megépítését. Mit komédiáznak a millenniummal? Akár mostanra esik Árpád honfoglalásának ezredik évfordulója, akár nem: a székestyézvári közönségnek és városi tisztviselőknak elodázlatlan szüksége van egy új épületre, hol a hivatalok elhelyezve legyenek. A városban talán nincs egyetlen ember, a ki már 3. 5, vagy 10 év előtt meg ne győződött volna a saját szemével, hogy a városházának nevezett ócskaság inkább való disznóolnak, mint hivatali helyiségeknek. Ha emlékeze-

Elütötte a kilencz órát, mikor a nagy, vörös megyeház alá beért. Két-három hintó is állott ott (milyen jó volna az egyiken doktort hazavinni). Meleg bundákba burkolózott urak szállottak fel a kocsikra, melyekre pinczeteket, kutyákat, puskákat cipeltek zsinóros tarka ruhába öltözött megyei hajduk.

Kosár Mihály csendesen odasomfordált az egyikhez.

— Instállom, vitéz hajdu ur, a tekintetes érdemes árvaszék ural szeretnék beszélni; mert tetszik tudni, beteg a gyerek, aztán a mi pénz az elhalt feleségem után maradt

Azt gondolja tán kend, — förmédt rá a hajdu, — hogy a nagyságos urnak egyéb dolga sincs, mint a beteg parasztyerekek pénzét szétosztani! A nagyságos ur most vadászni megy, csak látja ha van szeme; majd pénteken jöjjön be kend.

A hintó ruganyos párnáján nagyot kacagtak az urak. Meggyújtották vadászpipájukban az illatos gálócsi dohányt s elrobogtak.

Kosár Mihály csak nézett utánuk. Már minthogy ő még péntekig várjon az ő pénzére? Hiszen addig rég meghal az a szegény gyerek ugy patika nélkül.

A hogy az urak elmentek, pusztá, néptelen lett az egész térség. A báméskodók elszéled-

tek, a hajduk is elvonultak, talán fogpiszkáló faragnak az urak asztalára.

Az öreg paraszt leült egy hideg sarokköré, s bámész tekintetét végighordozta a tágas nagy piac régi épületein. Milyen nagyok ezek a házak! Milyen meleg lehet bennük, bizonyosan több, mint a gazdájuk szívében A nagy kapun ki-bejártak az emberek; Kosár Andrásához egyik sem szállott.

Jókora idő eltelt már a déli harangzó után is, mikor eszébe jutott hogy hátha maradt mégis valaki itthon ezt a nagy ménkü házat őrizni? Egyik ajtó fölött megpillantotta a vastag betűs felirást: Árvapénztár. Szerény kopogtatás után ide nyitott be.

— Mit hozott kend? kiáltott rá egy ur.

A vén ember erősen szorította markába kemény botját. Mit hozott volna? Hej, ez a bot de jól el tudná az ő dolgát végezni! . . . Nagy alázattal forgatta meg nehéz sapkáját, letekintett gondolkodóan a földre majd szét a szobában. Egy vasszekrényben temérdek bankót meg ezüstpénzt látott, szinte bátorságot-kapott tőle: a közt van a felesége pénze is.

Hát igen, pénz kellene, mert beteg a gyerek, doktor meg patika kéne. Azért megintálja a nagyságos urat, ha kiadná a felesége összekuporgatott garasait.

Meghallgatták szíves türelemmel. Hanem mégis csak azt felelték neki, hogy az nem megy olyan könnyen! (Hej, de könnyen bejött, gondolta magában Kosár András.) Előbb végzést hozon az ülnök urtól, de azt most nem kívánhatja mert a nagyságos ur elment — vadászni. Az öreg zsellér csendesen kisompolygott az ajtón. Milyen buta is az a paraszt, azt se tudja, mikor kell az ilyen helyre jönni! — Szomorúan hazafelé indult.

Csillagatlan sötét este lett, mire hazaért. A vén fehérszőrű komondor farkcsóválva kullogott eléje, míg — falhoz támasztva esáti botját — toporzékolva rugta nagy csizmáiról s rázta le nehézsűrűlő a havat.

Kati néni kinézett az ajtón, s megismerte a jövevényt.

— Hozott-e kend orvost meg patikát?

— Nem biz én néném, — felelte Kosár András, nem adtak rá pénzt, mert a nagyságos ülnök ur elment vadászni.

No, hál' istennek, — sóhajtott a vén asszony. — már attól félttem, hogy bajhoz bajt hozott kigyelmed! Legalább ezt a költséget elkerülhettük, mert a fiu déltájban ugys — — meghalt.

Szécsi.

ttink nem csal, a város főorvosa, dr. Major Ferencz már 1892-ben részletesen kitejtette, hogy ugy az adminisztráció, mint a közegészség érdekében sürögösen szükséges egy új városháza.

Miért halogatták és halogatják ma is ennek a fölépítését? Pénzügyi akadályok nincsenek. Székesfejervár erre a czélra bármely intézettől kaphat pénzt. A városatyák maguk is óhajtják, hogy a hiányokon segítve legyen, s idegenek előtt ne kellessenek pironkodniok a városháza miatt. A fölépítést megszavazták, nincs más hátra, mint a tervek elkészítése és a költségvetés megállapítása.

Az ország vidéki városai egymásután disztik föl magukat új városházakkal. Hogy csak a Dunántulon maradjunk, nem rég készült el Sopron városháza, s tavaly őszszel fogtak hozzá a győrihez. Minta, terv és költségvetés tehát áll a bizottságnak rendelkezésére, quantum satis, ha nem akarná figyelembe venni azokat, melyek egy helybeli ügybuzgó polgár, dr. Major által terjesztettek elébe. Avagy írjon ki pályázatot, majd jön a terv halomszámra s változhatatlan. Szóval: csináljon valamit, ne hagyja elaludni az ügyet ismét esztendőkre.

Ha mást nem, legalább azt tartsa szem előtt, hogy az alapkövetelmény irásba foglalhatója a maga érdemeit. Havranék József pedig márványba vésetheti a kapunál vagy a bejárat alatt, hogy az új városháza az ő polgármestersége alatt épült.

Felvilágosítást kívánunk: működik-e az a városházéépítő bizottság, s mi eddigi működésének eredménye?

A takarékpénztár jubilaris közgyűlése.

Nagy számú részvényesek jelenlétében ma, szombaton délután 3 órakor tartotta a székesfejervári takarékpénztár rendez évi közgyűlést az intézet helyiségében. Együttal díszgyűlés is volt ez, az intézet 50 éves fenállásának emlékére.

Az előni közélet gróf Cziráky Antal foglalta el, s leendőletes beszédben visszapillantást vetett a takarékpénztár múltjára.

Utánna az igazgatóság emlék-előterjesztését mutatták be, melynek adatait lapunk szerdai számában ismertettük. A közgyűlés egyhanguag elfogadta az 50 éves jubileum alkalmából tett 10,000 koronás alapítványt, azonkívül megszavazott 1000 koronát a helybeli szegények közt való kiosztásra, 2400 frtot a történeti emlékkönyv fedezésére, 2642 frtot az intézeti hivatalnokok és szolgák külön javadalmazására.

A betérjelt tüzleti kimutatás szerint az 1895-ik év összforgalma 16,720,104 frt 84 kr. volt; pénztári bevétel 6,330,253 frt, kiadás 6,290,843 frt; jelzálog kölcsön 108,322 frt. A tiszta nyereség 91,253 frt 17 kr. melyből 1,825 frt a tartalékalapra, 5,475 frt az igazgatóság díjazására, 2,737 frt a választmány díjazására, 912 frt a felügyelő bizottságnak, 912 frt a nyugdíjalapra, 3,350 frt tisztviselők százalékára, 200 frt közhasznú vállalkozásra, 5,042 frt jubileumi alapítványra, 798 frt jótékony czélokra, 70,000 frt osztalékra (részvényenként á 70 frt) fordítottak.

Adományokban részesülnek: a jótékony nőegylet 200 frt, 4 ovoda-egylet egyenlő arányban 200 frt, keresk. akadémia 100 frt, kereskedő ifjak betegápoló-egylete 50 frt, a fűgymn. a főreáltanoda- és polgári iskola segélyegyletei 25-25 frt, iparos tanoncok, izr. nőegylet, izr. krajczáregylet, ref. nőegylet, evang. nőegylet, kereskedő ifjak társasköre 20-20 frt, kath.

legényegylet és az iparos-ifjuság betegsegélyző egylete 10-10 frt.

Miután ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak a felmentvenyt megadták, a nyugdíjak pótlásául 771 frtot szavaztak meg.

Végül megválasztották az igazgatóságból és a választmányból kilépett tagokat és pedig a régieket; az elhunyt Hornyászky helyébe Klöckner Pétert.

Közgyűlés után fényes bankett volt a Magyar Király éttermében.

Városi és vidéki hírek.

— **Személyi hírek.** Lahner Győző ezredes. honvédségi dandár-parancsnok. Sopronba érkezett, hogy az ottani honvédség fölött szemlélt tartson. — Dr. Vízteleki Fülöp Frigyas perlaki körorvost a székesfejervári járás tiszti orvosává — Szakál Antal árvapénztári segédkönyvelőt könyvelővé nevezte ki a főispán. — Zichy Jenő gróf szombaton városunkba érkezett.

— **Két százalékos megyei pótdó.**

A megye állandó választmánya szombaton ülést tartott Fiáth báró főispán elnökle alatt és elhatározta, hogy a létesítendő megyei árvaház javára 20° pótdó megszavazását 10 évre fogja ajánlani. — A törvényhatósági közgyűlés jövő hó 9-én fog határozni a javaslat fölött.

— **Felolvasás.** A „perkátai kath. körfelolvasásainak számát még kettővel megnövelte, melyeket Panolovits Alajos kisparkátai tanító tartott a farsang két utolsó napján „A földről“ és „A Világrészekről.“

— **A bürgyár veszedelemben.** Csütörtökön délelben komoly veszedelem fenyegette a Weisz-féle bürgyárt. Tulfűtés következtében egy vascső meggyújtotta a helyiségben levő gyapjút. Mielőtt azonban a tűz nagyobb mérvet ölthetett volna, megjelent a tüzoltóság és a tüzet elfojtotta.

— **Közönetnyilvánítás.** Felkértünk az alábbi sorok közzétételére: Fogadjja azon mélyen tisztelt fényes közönség, mely szeretett anyánk temetésén megjelenésével, részvétnyilvánításával fájdalomkat enyhítette, valamint mindazok, kik szivesek voltak a temetéshez fogatjaikat elküldeni, testvéreim, rokonaim és magam részéről szívből eredő őszinte köszönetünket. Szubrics Jenő.

— **A szőlőhegyi kilakoltatás ügye ismét újabb kátyuba zökött.** A kintlakók még a mult hóban egy 466 aláírású instancziát nyújtottak be a belügyminiszterhez, a végből, hogy változtattassék meg a városi közgyűlésnek a kintlakást megtiltó rendelete: s az ennek áthágásából származó büntetések behajtása. A belügyminiszter leirata leérkezett, melyben tudatja, hogy további intézkedésig a szőlőhegyi kintlakást engedélyezi, illetve a városi közgyűlésnek még 1892-ben hozott rendeletét felfüggeszti. Ezzel ez a teugeri kigyószéri ügy ismét egy olyan stadiumba jutott, melyből évek multán sem lesz könnyű a kievezkélés. Mi nem tartjuk helyesnek a belügyminiszter rendeletét már csak abból a szempontból sem, hogy a városnak önkormányzati jogaiba beleavatkozik, s egy olyan rendeletet, melyet csakis az adófizető polgárok vagyoni- és közbiztonságának érdekében hoztak, könnyelműen megváltoztatni akar. Reméljük azonban, hogy a városi tanács rövid idő alatt tökéletes és a viszonyoknak teljesen megfelelő információval fog szolgálni a belügyminiszternek, hogy módjában legyen a városi tanács intézkedését jóváhagyni.

— **A Duna állása.** Mint levelezőink jelentik — a Duna Budapesttől Dunapenteleig jégmentes. A víz apad. A tegnapi vizállás Fejérmegyében a következő: Ercsi 152 czm., D.-Pentele 230 czm.

— **Uj sportlap.** Pécselt márczius hó 10-én új illusztrált lap indul meg „Kerékpár Sport“ czímmel. Bolgár Tivadár előnyösen ismert sportman szerkesztésében. A lap minden hó 10-én és 25-én fog megjelenni.

— **A közbiztonság Sáregresen,** mint levelezőnk írja, irigyléreméltó. Farsang utóján a tanító győződött meg erről. Ennek életárát, mialatt családostul rokonainál volt, valaki feltúrta. Csak azért nem vitt el semmit, mert nem volt mit elvinnie. Különböz ez nem az első eset, mert már egyszer a szobájába is beakartak törni. Pénzes ember hírvá az áll. mert gyakran küld pénzt a takarékbba. Persze azt nem tudja a rablóközönség, hogy váltótörlesztésre küldi. Jellemző, hogy a község háza szomszédságában lakik, a hol az éjjeli örök aluszna. Négy év előtt is voltak örök, mégis ellopták a vasrácsos ablakon keresztül a község pénzét. vas-szekrényestől. Egy gazda ember házába is betörték és elvitték az összes agy-neműjét: azonkívül kocsit és lovakat is loptak. És mindez a község háza tövében történik. Ne esit! nehogy az örök felbredjenek.

— **Csalás hamis ékszerekkel.** A néda Károly duna-vecei lakos összevásárolt egy csomó imitált aranygyűrűt, s elhozta Fejérvárra, hogy becsapjon velök tapasztalatlan vásárokat. Egyik vevője azonban élt a gyanúperrel, s felhívta az ékszer-árusítóra a rendőrség figyelmét. Andát hamis gyűrűivel együtt bevitték a városházára.

— **Hogy lesz a pulykából 1000 forint?** Az egész városban beszéd tárgya volt a hír, hogy ma délelen egy embert fogtak el a sas-utczában, ki állítólag egy lókupez zsebéből 1000 forintot lopott volna ki. Ez a szenzációs hír később aztán a rendőrségnyi nyert információink alapján egy száraz kis rendőri hírré redukálódott. Ugyanis Senye Kovács József napszamos. Bruder pápai lókeszedőtől, nem pénzt, hanem egy pulykát lopott, s azzal elzónázott a fejérvári vásárra. Ma aztán egész véletlenül összetalálkoztak a sas-utczában a tolvaj és a károsult. Ennek a végzetes találkozásnak köszönheti Senye Kovács János, hogy a vásár helyett bekerült a dutyiba.

— **Razzia.** A Budapestről kizavart eszavargók legnagyobb része a fehérvári uton menekült a fővárosból, s ideérve a budai utcák Halasiné korcsmájába szoktak megszállni. A heten a rendőrség razziait tartott s 10 eszavargót fogott össze a korcsmában.

— **Megszűnt járvány.** A Mátyás-Ettvényi községben uralgott kanyaró-járvány megszűnt.

— **Mulatságok.** A csákvári róma. kath. legényegylet f. hó 16-án saját pénztára javára hangversenyvel és táncmulatsággal egybekötött színi előadást rendezett. Színe került: „Egyetlen kabát“ bohózat 1 felvonásban. A fényesen sikerült előadás után Guzich Lajos szép ködfátyolképeket mutatott be, melyek a nagy számmal megjelent vendégeknek kellemes szórakozást nyújtottak. Összes bevétel volt 82 frt 40 kr. Felülfizettek következők: Rácz Endre plébános 240 frt, Paulai Béla 140 frt Szilárd Gyula 40 kr., Hohlheld Henrik 80 kr, Traxler Lajos 30 kr. Keresztes János 40 kr, Giesz János 20 kr. Billion Ágost 10 kr. Puli György 40 kr. dr. Grassler József 120 frt, Ludvig Mátyás 10 kr. — Az alsóalapi kath. kör f. hó 16-án fényesen sikerült táncmulatságot rendezett. A tiszta jövedelem 40 ft volt, mely a kör könyvtára javára fog fordíthatni. Felülfizettek: Brtom Ferencz, Molnár György és Kun Imréné, kiknek ez uton is köszönetet mond a kör titkárja.

— **Külföldön elhalt uhánustiszt.** E hó 8-án Monte-Carlóban elhunyt Schlipenbach Henrik gróf, a helybeli 12-ik uhánus-ezredhez tartozó tartalékos hadnagy. Az elhunyt 24 évet élt.

— **Kimutatások.** A felsővárosi róma. kath. kör f. hó 9-én sikerült bált rendezett. A mulatság 36 frt 10 krt jövedelmezett a kör-

nek, mely összeg könyvek beszerzésére lesz fordítva.

Felül fizettek: Tamás Vilmos plebános 2 frt, Bezöky József, Horváth Imre, Látics György és Fink István 1—1 frt, Fister József, 80 kr, Bergei György 60 kr, Almásy József 80 kr, Krieger János és Nagy György 40—50 kr, Kósa Ferencz, Knittelhoffer János, Széll Mihály 40—40 kr, ifj. Fister János, Katarinka János, Tóka Pál, Sziksz János, Fűrész József, Bergei József, Herder Alajos, Cséri István, Fister Vendel és Stolzenberger József 30—30 kr, Tóth Ferencz, Vig Antal, Akkermann Pál, Tóth Pál, Pemmer József, Schweininger István, Boras János, Vinczey Ignác, Mahr János és Kő Antal 20—20 kr, Hajkó József, Schlett István, Viger János és Akkermann István 10—10 kr.

* A tavaszi sasionra igen szép választéku szünetek, nől kész gallérok, kabátok, gyermek felöltők érkeznek Steininger Sándor jó hírnevű divat üzletébe. Ugyanitt ruhák elfogadtatnak a legújabb divat szerinti készítésre, megfelelő olcsó árakért szolid kivitelben.

Irodalom és Művészet.

Olcsó népkiadású katekizmusok adott ki dr. Jozsif Sándor plebános Baranya-Jánosiban. Az imakönyv terjedelme 8 iv, tartalma: mindennapi-, kate- és különféle imák, énekek, s ministratio magyar betűkkel. Egy darab ára 14 kr, 100 darabé 10 frt. Megrendelhető etiam er. sac. a szerzőnél Baranya-Jánosiban, u. p. Magyar-Szék.

Vitázó katekizmus. Győri Farkas Sándor plebános ezen a czimen fordította le p. Scheffmacher Jakab „Világosság a sötétségben” című művét, mely magában foglalja a kath. és protestáns tanok ellentéteit. A katekizmus népszerű modorban megcáfolja a protestantizmus elterjedése óta egész a legutóbbi időkig a kath. dogmák ellen felmerült vádakat. Nem sért, nem gyaláz, hanem kérdések és feleletek alakjában győzi meg az olvasót a tévelyek tarthatatlanságáról, melyet protestáns hitfeleink is haszonnal olvashatnak. Függelékül a reformáció következményeit és keresztény család beléletét tartalmazza a könyv. Megrendelhető Győri Farkas Sándor nyug. plebánosnál Perhetén, (Komárommegye.) Ára 3 korona, tanítóknak és növendékpapoknak 2 korona. (E. er. sac.)

A Magyar Szemle febr. 16-iki 7. száma a következő tartalommal jelent meg: Milleniumi gondolatok Pintér Kálmántól. — Vallomások Hevesi Sándortól. — Szébb világ (koltemény) Lampert Géától. — A veretek, Cypriantól. — Dániel bácsi, Kincs Istvántól. — Az alispán ó nagysága Pater Laurentiustól. — A dal az én világom. (koltemény) Kósa Rezsőtől. — A fessület Nordau M-től. — Kizártak a klubból, Erdélyi Gyulától. — A haladás törvénye (könyvismertetés). — Hétről hátra (Tárca). — Tantrédől. — Irodalom és művészet. — Vegyesek. Szerkesztői üzenetek.

Érdekes és gazdag könyvtár birtokába jutnak mindazok, kik a „Képes Családi lapok” szépirodalmi és ismeretterjesztő képes heti lapra előfizetnek. Négy teljes és bőköthető regényt ad a lap olvasóinak évenként. Most „Csendesvilág” czimmel Beniczky Bajza Lenkétől és „En is!” czimmel Tolnai Lajos dr.-tól folyik egy-egy jeles tollal megírt regény. Előfizetési ára egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Negyedévre 1 frt. 50 kr. (Mutatványszámokat kívánatra ingyen és bérmentve küldi a kiadóhivatal, Bpest, vadász-utca 14.)

A Szalay-Baróti féle nagy nemzeti történelemből most kaptuk a 32-ik füzetet, melyben II. Ulászló és II. Lajos korának tárgyalása folytatódik. A képek jegyzéke ismét rendkívül gazdag és érdekes. Műmellékletül Székely Bertalan egyik legszebb képe. (II. Lajos holttestének feltalálása) van reprodukálva. A füzetek 30 krajczárjával kaphatók Lampel könyvkereskedésében Budapesten.

Színház.

Dicséretére válik Székesfejérvár intelligens közönségének, hogy télt páholysorok és tömött földszint nézte végig A nagy Galeotto szerdai előadását. Az újabbkori spa-

nyol drámairodalom mesterének e műve nem való sem a hétköznapi publikumnak, sem mindenféle színésznépségeknek. Társadalmi filozófia szólal meg benne oly választékos és magas szárnyalású hangokon, hogy csak műveltebb lélek képes nyomon követni, s élvezni aesthetikai szépségeit. A trocheusokban való párbeszéd pedig, mint minden kötött forma, súlyos megpróbáltatásnak tesz ki az előadókat. Nemes ambícióra mutat, hogy Lomniczy Béla e darabot választotta jutalomjátékul, megszerezvén a közönségnek azt az élvezetet is, hogy vendégszereplésre bírta Mihályti Károlyt, a nemzeti színház elsőrangú tagját. Jutalomjáték, Mihályti vendégszereplése és Echeagaray drámájának világhíre: e három tényező tette zajossá a szerdai estét. De a külső siker mellett jól esik konstatálnunk, hogy az előadás emelkedettebb színvonalon állott. Az egész környezet iparkodott összhangban lenni Mihályti-val, ki Ernesto szerepében bemutatva mindazon kiváló tulajdonokat, melyek kedvenczévé tették a fővárosi közönségnek, s előkelő helyet biztosítanak számára a magyar színművészetben. A fejezévi közönség, mely eddig még nem láthatta, — Mihályti csak ritkán vendégszerepl a vidéken — szinte csodálkozással nézte a megjelenésében, mozdulataiban és hangléjtésében megnyilatkozó nemes eleganciát. A hatás, melyet keltett, valóban mély és megindító volt. Behizelgő, szomorú hangját, páratlanul értelmes beszédét és szép külsejét sokáig nem fogja elfelejteni a fejezévi közönség. — Derék igyekezettel iparkodott megállni mellette Lomniczy Béla, s néhány jelenete méltán rászolgált a tapsokra. Dicsérettel említhetjük fel Holéczy Ilonát, a ki ez egyszer, alkalmazkodva szerepének szelleméhez, mérsékelte magát, s Zádor Rózát, ki nyugodt biztossággal játszotta donna Mercedest. Ezt az értelmes és rutinnal bíró színésznőt, ki már a „Nagy-mamá”-ban is föltűnt alakító képességével, kár az igazgatónak a karban hagyni. Jó volt még Németh, mint don Severo, ellenben Pepito fiának a személyesítője, Frank Odön, rosszul fogta fel szerepét. Az a fiatal ur, a mikor moralizál, akkor is csak egy léhítő íráter, Frank pedig komoly, pathetikus alakot csinált belőle. — Hogy az előadás külsőségéről is beszámoljunk, jelenthetjük, hogy Lomniczy egy szép babékoszort s Mihályti-val együtt tömémentlen tapsot és kihívást kapott.

Érdekes vendégszereplés volt pénteken a Czigánybaróban. Egy még eddig teljesen ismeretlen tenorista mutatta be magát Barinkay szerepében. Bejczy Györgynek hívják a jó képű fiatal embert, a kit még Zichy Géza gróf tizedett fel opera-intendánsi utazásai közben s Budapesten kiképeztetett. Bejczinek igen szép és tiszta hangja van, melyet már is izléssel tud használni. Terjedelme nem oly nagy, hogy opera-pártikat is elbirjon, operettekben azonban brillírozhat vele, ha megszerzi a kellő biztonságot. Ennek a hiánya most elfogulttá tevő, s úgy vettük észre, hogy hangjának egy része a lámpaláz miatt a torkában maradt. Játéka a kezdet kezdetén áll, de reméljük, hogy hamar megszokja a színpadot is, meg a közönséget, mely rokonszenvvel fogadta. Ugy belépő szolóját, mint Saffival való, érzelmesen előadott duettjét („ki volt tanunk”) zajos tapsok jutalmazták. Azt hisszük: kellő szorgalom és gyakorlat mellett Bejczy egyike lesz a jelebb tenoristáknak. — Saffi Réthi Lina énekelte, kissé

bőkezűen eregetve a hamis hangokat, s újabb bizonyosságot szolgáltatván, hogy játéka a műkedvelői színvonalon nem terjed túl. Jók voltak Kanta y Teréz (Czipra), Dobó (Zsupán) és Hegyesy (Carnero gróf), Mezei Andor pedig csinos Gábor diákok mutatott be. A rendezőnek figyelmébe ajánljuk, hogy máskor nézzen a karhölgyekre is, mert olyan lilomarcu czigánylányokat Fáróó óta még senki sem látott. Az ő szépségüknek egy kis barna festék se nem árt, se nem használ, de előmozdítja a színpadi illúziót.

A földadó.

(K. Ö.) Korunk nagy közgazdasági küzdelmélt leghivebben ebbe a néhány szóba foglalhatjuk: A nagytőke harca a földbirtok ellen. Nem lehetünk kétségben aziránt, hogy az a gazdasági rendszer, mely csak a forgalomban lévő pénzmennyiségben látja biztosítottnak a virágzó közgazdasági állapotot és ezen ézél elérésére oly intézkedéseket fogantatott, melyek a gazdasági állapotot nem virágzóvá, hanem válságossá tették, sokáig nem tartinató. Sajnos azonban, aziránt nem lehetünk kétségben, hogy nálunk, kik még mindig rendületlen hívei vagyunk a merkantil gazdasági rendszernek, a tolvamatban lévő gazdasági proccszus a nagytőke teljes diadalával fog végződni, ha meg nem szünik a nagytőkét mind nagyobb adómentességgel és kiváltságokkal felruházni, a földbirtokot ellenben mind súlyosabb megterhelésekkel tönkre tenni.

A földbirtok jogainak biztosítása érdekében örvendetes gazdasági mozgalmakkal találkozunk a külföldön, melyek ezéjla a földbirtok terheinek megkönnyítésével és ezeknek a nagytőkére való részbeni áthárításával oly gazdasági fejlődésnek alapját megvetni, melyben a nagy tőke és földbirtok jövedelmezősége normális arányba hozassék. Hogy ez elérhető legyen, a föld terhei egy része a nagytőkére ruházandó át, hogy az a szédületes tőkejövdelem megakadályoztassék és parallel haladjon a földbirtok jövedelmével. Ez külföldön, nagy iparállamokban történik, hol a földbirtok pusztulása az ipar fejlődését akadályozza, míg mi, kiket a múlt hagyományai és a jelen léte a földhöz köt, néma szemléltői vagyunk a pénz szeretlen uralmának és a földbirtok pusztulásának.

A földbirtok egyelűtt is válsággal küzd, de a válság oly érzékenyen s choi sem érezhető, mint nálunk. A válság okai többfélék. Ezek közt első helyen említendő a dórendszerünk igazságtalansága, mely aránytalanságával agyon nyomja a földbirtokot.

Rohamosan fejlődő kulturállam vagyunk. Az állameszme nyert tartalomában és sulyban és mindnagyobb igényekkel lép fel a nemzet áldozatkészségével szemben. A közterhek viselésének rendezésében nem az a szempont lett a mérvadó, mely az igazságnak megfelelő beosztással egy formán sujtaná a nemzet minden polgárát, hanem mivel a földbirtok mintegy önként kínálkozott a megadóztatásra, a közterhek orozslánrészt a gazdának kell viselni, másrészt azonban a kulturális szükségletek

fedezése, melyhez a nagyhatalmi állás biztosítása is járult, a mozgó nagytőke igénybevétele tette szükségessé, melyet messze-menő privilegiumokkal kellett felruházni, hogy annak beözönlése elé akadály ne gördíthessék. A merkantil gazdasági politika a tőkének kiváltságokat osztogatott, a földbirtoktól pedig mind nagyobb áldozatot követelt egyenes adózás czimén.

Növelte a földbirtok súlyos helyzetét a pótdadórendszer, mely alapul azon nemét az adónak veszi, mely leginkább ellenőrizhető, ez pedig a földadó. Ezen a rendszeren épült ki a fogyasztási adónem is, mely az ország lakosságának nagyszámát sújtja és feltétlenül igazságtalan, mikor a nemzet milliói egészséges táplálkozásáról és megélhetéséről van szó. Egyesek adók, pótdadók és fogyasztási adók egy sulylyal nehezédnek a földbirtokra, mely a gazda fenmaradását kétségessé teszi.

A földbirtok közterhei annál súlyosabban nehezédnek a gazdosztály vállaira, mivel a földadó kivétele függetlenül történik meg szemben a termelés mennyiségével és minőségével. A termelés és értékesítése rendkívül sok esélynek van kitéve, azért a gazda, nem tekintve az egyes kivételes eseteket, egyformán fizeti a földadót és járulékait, akár termelt jó minőségű gabonája, akár nem, akár tudja jól értékesíteni, akár nem. Hogycs növekednek napról-napra az elégtelenség, mikor a 6 forintos buza mellett nagyobb terhek nehezédnek a földbirtokra, mint ennek előtte a 12 forintos buza idejében.

Adózási rendszerünkben pusztán az államháztartás szempont az uralkodó, mely az állampolgárban csak a közterhek viselőjét látja, a nemzetgazdasági szempont pedig, mely a közjavak arányos megosztására törekszik, figyelembe nem részesül. A helyes gazdasági politika pedig könnyen rávezethető a kormányzási hatalmat, hogy az állam politikai és gazdasági érdekében teki az gazdaságilag gyengébbet részesíteni védelemben a gazdaságilag erősebb tulkapásai ellen, minek gyakorlati kivitele abban állana, hogy súlyt kellene fektetni a kis- és középbirtok megvédésére, mi nem akadályozná a nagybirtok arányos és egészséges képződését, de ellene van a gombamódra szaporodó és az erkölestelen spekulációból fejlődő nagytőkének. Egy osztrák gazdasági író, elmélkedve Ausztria gazdasági viszonyairól, a fenálló adózási rendszert azon büvéskálóhoz hasonlítja, mely csak a kis, sokszor a legkisebb halakat fogja meg, míg a nagy ragadozó halakat szabadon átérteszi. Ez a mondás teljesen ráillik a mi viszonyainkra, mely a földmivest és kisiparost elviselhetetlen teherrel sújtja, míg a nagytőkének számtalan kibuvót biztosít a közterhek viselése alól.

A merkantil gazdasági politika oly gyakorlatot honosított meg, mely a föld megterhelhetettségét, felosztását és ingóvátételét a nagytőke kapzsiságának szolgáltatta ki. A magyar közgazdaság jól felfogott érdekében sürgetjük az ingó nagytőke bevonását a közterhek viselésébe; sürgetjük a földbirtok terhei megkönnyítését azért, hogy a földadó leszállíttassék és a föld körülhatlan megterhelhetése megszoríttassék.

Mert a jelenleg uralkodó adózási rendszer mellett, kapcsolatban a földhitel ügygyel, a gazda nem ura sem földjének, sem járadékának. Mindkettőn megosztozik az állam és a hitelnyújtó nagytőke.

Közgazdaság.

* **Hentesek szövetezete.** Pécsről írják nekünk, hogy az ottani hentesek termelő szövetezete szándékoznak létesíteni, mely szababban husarú-gyártart építene és gőzerővel folytathatná a hentesipart. A szövetezete 20,000 frt kamatmentes kölcsönt kér az államtól s a kamara ezt a kérést kiválóan az export fejlesztése érdekében erélyesen támogatja.

* **Gyógyszer a sertésvész ellen.** Pozsonyban Kintis nevű csendőrfőhadnagy gyógyszerrel állított össze a sertésvész ellen. Allitól az eddigi alkalmazásban a szer jóhatásának bizonyult. Pár hét óta ez a második gyógyszer, melyről hírt adhatunk. A másikat Luger sopronmegyei földbirtokos találta fel, a földmivelési miniszterium elrendelte a szerrel való kísérletezést, de az eredményről mind e mai napig sem számoltak be.

* **Állatkiállítás és árverés Komárommegyében.** A komárommegyei gazdasági egyesület a végből, hogy tenyészbikavásárlás terén a községek egymással versenyezzenek, s így minél tökéletesebb állatok beszerzésére ösztönöztesse, a több vármegyében nagy sikerrel meghonosodott tenyészbikakiállítást és árverést ez évben is rendezni kívánja. A tenyészbikakiállítás és árverés érdekében az egyesület felhívja a tenyésztőket, hogy tenyészítésre alkalmas 1 és fél éves piros-tarka vagy magyar fajta jelleggel bíró bikákat február 25-ig bejelentsek. A tenyészbika-kiállítás és árverés sorrendje a következő: Komáromban márc. 3-án, Tatóm márc. 5-én, Perbetén márc. 6-án.

* **A budapest-veszprém-csáktornyai villamos vasut kiépítése a megvalósulás stádiumában van.** A vasutat Budapesttől Keszthelyig még ez évben kiépítik a jövő évben pedig Csáktornyáig s innen egészen le Fiuméig. A vasutat a villamossági részvény-társaság finanszírozza.

* **II. Magyar osztálysorsjáték.** Első osztályu sorsjegyeknek a II. osztályra való megújítása a sorsjegyeken jelzett elárusítóknál, kiknél a sorsjegy vásároltatott, az I. osztályu sorsjegy visszafizetése és a megújítási-díj — 1 egész sorsjegy: 20 frt, — 1 fél: 10 frt, — egy tízed: 2 frt — és egy huszad 1 frt — befizetésével legkésőbb március 1-ig eszközözendő. Az első húzásnál ki nem sorsolt, mind három

osztályra érvényes teljes sorsjegyek megújításának szükségessége fenn nem forog, ezek minden további nélkül a II. és III. osztályban is részt vesznek.

* **Füst és hamu.** A bel- és külföldi dohánygyártmányok és szivarok eladása 1895. évi jan. 1-től ugyanazon év december végéig a magyar korona országaiiban egybevetve a mult év hasonló időszakával, ismét jelentékeny eredményt és emelkedést tüntet fel. Egyes szivarfajoknál a fogyasztás csaknem óriásinak nevezhető, így többek közt Cuba portorricot mult évben 90 millió darabnál többet adtak el, az emelkedés csak ezen egyetlen szivarfajtnál 19 millió 144 ezer 941 darabra ruz. Ezek a szivarok a közönségnek kedvenc szivarjai és mint Wekerle szivarok kelnek el a dohányfőzsdékben. Az általános fogyasztás a következő volt: Szivarok általános árjegyzék szerint 1895-ben 521.140.996 darab, 1894-ben 529.383.396 drb, többlet 8.242.942 drb. Általános árjegyzék szerinti szivarok 1895-ben 682.627.250 drb, 1894-ben 627.167.450 darab, többlet 9.559.800 drb. Pipadohányért a bevétel volt 1895-ben 20.393.501 frt 92¹/₂ kr, 1894-ben 19.242.559 frt 52 kr, + 1.150.942 frt 40¹/₂ kr, Belföldi szivarokért a bevétel volt 1895-ben 17.149.181 frt 21 kr, 1894-ben 17.250.515 frt 63¹/₂ kr. — 101.334 frt 42¹/₂ kr. Szivarkákért a bevétel volt 1895-ben 6.261.524 frt 64¹/₂ kr, 1894-ben 5.992.535 frt 5¹/₂ kr + 268.989 frt 58 kr. Szivarokban fogyasztottak: regalitást 1895-ben 7.064.703 drb, 1894-ben 8.088.900 drb, vagyis 1.024.197 drbkal kevesebbet — 12,6%. Trabuccot 1895-ben 15.653.400 drb, 1894-ben 15.027.570 drb, vagyis 625.830 drbkal többet — 4,4%. Brittanikát 1895-ben 28.438.000 db. 1894-ben 31.005.900 drb, vagyis 2.567.900 drbkal kevesebbet — 8,2%. Cuba-portorricot (Wekerle) 1895-ben 90.452.600 drb, 1894-ben 71.317.659 drb, vagyis 19.144.941 drbkal többet — 26,8%. Portorricot 1895-ben 62.408.200 drb, 1894-ben 54.133.50 drb, vagyis 7.276.300 drbkal kevesebbet — 4,1%. K. rövid magyar 1894-ben 59.472.100 drb, 1895-ben 54.358.200 drb. Az utolsó tétel azt mutatja, hogy az „isteni kurta“ kezd kimenni a divatból s dacára a milleniumnak és a sok adónak, Magyarország szivarozói a Wekerle-szivarért szivesebben fizetnek 5 krt, mint a kurtáért 2 és fél krt. Vagyis inkább szívnak egyszer Wekerlét, mint kétszer rövidet: s tán igazuk van azoknak, a kik azt mondják: hogy „olesó szivarok rövid a füstje!“

Szerkesztői üzenetek.

- **K. Ö.** Feltételeit elfogadjuk.
- **Németországban.** S. J. Tudósításait mindenkor szivesen közöljük, ha ideje korán küldi be.
- **K. István.** Közleg. Magán levél megy.
- **Nagyparkta.** Sz. urat kérjük, a nála levő ol irat visszazármatatására, mert tőlünk is reklamálják.

Szégyenli magát

a kis leány, mert a máskép oly kedves arca a bőr tisztatlansága által oly régen el van csúntva, és csak most tudta meg, mily könnyen és hamar segíthetett volna azon, az általános ismert és kedvelt

VÉRTES gyógyszer. Lugosi arczenőese által. Ezen arczenőese a legjobb szer a májfoltok, szeplők, bőrtakák, pattanások, ugymint minden más bőrtisztatlanság eltávolítására. Egy adag 60 kr., 1 frt és 2 frt. — 2 frt 20 kr. előleges beküldése ellen 1 nagy vagy 2 kisebb adag bérmentesen küldetik.

Továbbá ajánlatunk a „Sas-gyógytár“ világhírű gyógyszerei u. m.: Dr. Heuffel-féle gyomor-esszencia, Dr. Heuffel-féle vértisztító ladaecok, Bándi névny-nedv, Harkulafürdői köszvényeszesz, Injektív és capules végteles etb.

Raktár Székesfejervárott: **IMRICH VICTOR** gyógyszerésznél valamint **VÉRTES LAJOS** sasgyógytúra LUGOSON 454. sz.

és erőteljes szakáll leggyorsabban és legbiztosabban nyerhető

Dr. Heuffel-féle bajusz-növesztő pomádéval. Ezen teljesen ártalm. szerekből készült pomádé által, a legközelebbi idő alatt, még 16 éves ifjak is gyönyörű bajuszt és dus szakállt nyernek. 1/2 adag 1 frt 25 kr., egy egész adag 2 frt. — 2 frt 20 kr. előleges beküldése ellen 1 egész adag bérmentesen küldetik.

Ifj. FÜSTÉR IMRE

asztalos- és kárpitos butorraktára

Székesfejérvár, Iskola-utca 10.

A nagyvérdemű helybeli és vidéki közönség becses figyelmébe ajánlom újonnan berendezett dus választékú

* * kárpitos ésasztalos butorraktáramat, * * *

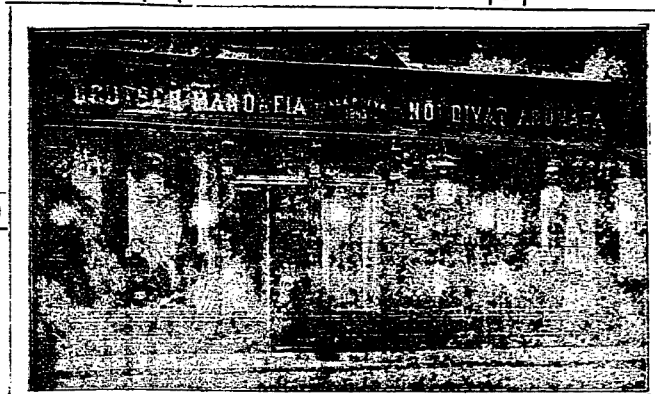
hol minden a szakmába vágó munkák nagy választékban kaphatók a leggy-zerübbtől a legfinomabbig, u. m.: háló, ebédlő, szalon, iroda és előszoba berendezések. Széjjel nyitható fotel, mely éjjel ágynak alkalmazható, magas divánok, ottománok, tükrök, képek és más itt fel nem sorolt asztalos- és kárpitos-munkák.

Különösen ajánlom figyelembe venni, hogy a megrendelt butorarabokat vagy átalakítások kézimunkák modérozása, régi butorok a saját műhelyemben és felügyeletem alatt készülnek: miért is minden nálam rendelt butorokért, illetve munkákért kezességet vállalok.

Rajzokkal, mintákkal és költségvetésekkel szívesen szolgálok. Vidéki megrendeléséknél a címre különösen vigyázni kérem.

Tisztelettel:

Ifj. FÜSTÉR IMRE.

Bátorkodjuk a n. é. közönséget értesíteni, hogy áruházainkat a legdivatosabb NŐI DIVAT-KELMEK, — szallag és gyöngy-diszkekkel, nemkülönbén FELÖLTÖK- és GALLÉROKKAL valóban meglepő választékkal felszereltük, úgy, hogy áruházunk városunk nevezetességét képezi.

Női fehérenemű müintézetünkben leggazdagabb kiállítású KELENGYÉK készülnek, melyekből állandó KÉSZLETET tartunk.

Igérjük, hogy főbb törekvésünk ezentul is odairanyul, hogy bennünk helyezett bizalomnak teljesen megfeleljünk.

Kész szolgálai:

DEUTSCH MANÓ ÉS FIA.

Magyar Osztály-Sorsjáték.

35007 pénznyeremény 7932000 korona összértékben

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

Egy Millió korona.

A II osztály huzása
1896. márczius 11-14-ig.

Nyeremény	korona	korona
1 á	1000000	1000000
1 "	60000	60000
1 "	40000	40000
1 "	30000	30000
1 "	20000	20000
1 "	15000	15000
1 "	10000	10000
2 "	8000	16000
8 "	4000	32000
10 "	2000	20000
13 "	1000	13000
100 "	400	40000
860 "	120	172000
9000 "	120	1080000
10000 nyeremény összesen:	...	1648000

II. osztályu vétel-sorsjegyek árai:

1/1	1/2	1/10	1/20
40.—	20.—	4.—	2.— frt.

II. és III. osztályu teljes sorsjegyek árai:

1/1	1/2	1/10	1/20
60.—	30.—	6.—	3.— frt.

Ezen eredeti árokon kívül II. osztályu sorsjegyek megrendelésénél ajánlott levél portója és nyereményjegyzék díja fejében 25 kr., teljes sorsjegyek megrendelésénél pedig ajánlási díj és 2 nyeremény-jegyzékért 40 kr. küldendő be.

A III. osztály huzása
1896. május 12-28-ig.

Nyeremény	korona	korona
1 jutalomdíj	600000	600000
1 á	400000	400000
1 "	300000	300000
1 "	200000	200000
1 "	100000	100000
2 "	40000	80000
2 "	20000	40000
5 "	10000	50000
10 "	8000	80000
34 "	6000	204000
100 "	2000	200000
200 "	1000	200000
2650 "	200	530000
22000 "	150	3300000
25007 nyeremény és egy jutalom	...	6284000

Az Osztály-sorsjegyeknek II. osztályra való megújítása az I. osztályu sorsjegyek beküldése és a sorsjegy áranak befizetésével legkésőbb márczius 1-éig eszközözendő.

Sorsjegyeket ajánl és szétküld az összegnek postautalványon való előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel

HEINTZE KÁROLY, Budapest
Szervita-tér 3. Sürgőnyezim: LOTTOHEINTZE BUDAPEST. Szervita-tér 3.

Fogorvos

Dr. RITSCHER ZSIGMOND

a bécsi fogorvosi egyetemi-intézet
volt fogorvosa.

Székesfehérvár, sas-utca 7. sz.

Foghuzás érzéketlenítő szerrel.
Plombálás arany, platina és cementtel.
Műfogak és fogsorok kaucsuk vagy
arany alapon.

Speciálista arany plombálásban.

Rendel reg. 8 órától este 6-ig.
Vasár- és ünnepnapokon is.

Herbabny phosphorsavas

Mész-Vas-Szirupja.

Ezen 26 év óta jó eredménnyel alkalmazott mell-szörp nyáloldólag, köhögést-
osillapítólag és izzadság-osökkentőleg hat,
valamint az étvágyat, emésztést és táplál-
kozást elősegítve, a testet erősíti. A szir-
rupban levő vas könnyen asszimilálható ter-
mészeténél fogva a vérvérvődésre, oide-
kony phosphormész-só tartalma által pedig
különösen a csontképződésre fontos.

1 üveg ára 1 frt 25 kr, postán csomagolással 20 krrel drágább.

Figyelmeztetés! Intünk
mindenkit az ugyanily
vagy hasonló név alatt
filmerült, de a mi ere-
deti készítményünk-
től úgy összetételre,
mint hatásra külö-
nöző utána-
tételtől, s
ezért mindig kizárólag a Herbabny-féle
Mész-Vas-Szörp kérendő. Ügyelni kell
továbbá, hogy a mellékelt és bejegyzett
védjegy minden üvegen rajta legyen, és
senki olcsóbb árúért, vagy más ürügy
alatt ne engedje rávételetni magát utána-
tételt vásárlására!

BÉCS,
gyógyszertár „zur Barmherzigkeit“
VII. Katerstrasse 73. u. 75.
Azonkívül kapható a legtöbb gyógytárban.

Hirdetések felvételnek

a

kiadóhivatalban

Szent-István-tér 1. sz.

A t. községi előjárók figyelmébe!

Az új örökösödési eljárás folytán szükségessé vált nyomtatványok, u. m.:

Haláleset-felvétel. Leltár. Kimutatás. Térítvény. Értesítés

stb. stb. készen kaphatók:

SZÁMMER IMRE könyvnyomdájában
SZÉKESFEJÉRVÁROT.

Nyom. Számmér Imrénél, Székesfehérvárott.